

جلسه بیست و هشتم- درس خارج مهدویت - ۲ / ۹۱/ ۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم - الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين سيما امام زماننا روحی
وارواح من سواه لتراب مقدمه الفداه.

مقدمه

در جلسات قبل، گفته شد که بعضی از معاصرین، چنین ادعا کردند که حکومت بعد از امام زمان ۴ به دست اولیاء صالح الهی و به دست فرزندان حضرت ۷ ارائه می شود و تقریباً رجعت را به کلی منکر شده و فقط رجعت مربوط به دابة الأرض را قبول نمودند. [بعید می دانم بیانات این بزرگوار و تحقیقات شان در این موضوع، مربوط به دوران پختگی ایشان باشد، حدس قوی من این است که این صحبت ها در دوران جوانی شان بوده و إلا چنین نظریاتی دور از شأن ایشان است.] صاحب تاریخ مابعد الظهور، تأکید دارند که حکومت بعد از امام زمان ۴ دست فرزندان حضرت است.

به همین جهت، بحثی را در مورد فرزندان حضرت آغاز کردیم که آیا امام زمان ۴ دارای فرزند است یا نه؟ تحقیقاتی از مرحوم تستری اشاره کردیم. ایشان، موضوع را، تقسیم بندی نموده و فرمودند:

۱- گاهی صحبت از اولاد حضرت ۴ در دوران غیبت است، که احدی از قدما به این مسئله اشاره نکرده است هر چند مرحوم نوری اصرار بر این مطلب داشته و دو مستند هم نقل می کند. [البته هر دو، مورد مناقشه است که به تفصیل در مورد آن بحث می کنیم. یکی از مستندها، جزیره خضراء است که مضمون و سندش مشکل دارد و مستند دیگر، نقل روایتی است که در آن تحریف و تصحیف رخ داده است. کلمه ولی به کلمه ولد تبدیل شده است.

۲- گاهی صحبت از اولاد حضرت بعد از ظهور است. استناد در این قسمت، به روایات و ادعیه ای است که علاوه بر معارض داشتن، دارای اشکال سندی می باشد. در بین روایات، عمده آن، روایت علی ابن سنان موصلی از کتاب غیبت طوسی بود که مشکل سندی داشت و در ادعیه هم، دعای جمال الاسبوع ابن طاووس نقل شده است که انشاء الله امروز به آن اشاره می کنم. روایات معارض هم، مانند روایتی که از امام رضا نقل شده است. ایشان تصریح دارد که: هر امامی از دنیا نمی رود تا این که فرزندی داشته باشد مگر امام زمان [روایت در جلسه قبل گفته شد]

تتبع در روایات دیگر جهت تبیین وجود یا عدم اولاد امام

آیا در روایات - غیر از مواردی که ذکر شد - به مسأله فرزندان حضرت اشاره ای شده است یا نه؟

روایت اول

«حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الرَّازِيِّ الْجَامُورَانِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِيهِ سَيْفِ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْخَضْرَمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ۷ أَوْ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ۷ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيُّ بَقَاعِ الْأَرْضِ أَفْضَلُ بَعْدَ حَرَمِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ حَرَمِ رَسُولِهِ ۹ فَقَالَ الْكُوفَةُ يَا أَبَا بَكْرٍ هِيَ الرِّكِيَّةُ الظَّاهِرَةُ فِيهَا قُبُورُ النَّبِيِّينَ الْمُرْسَلِينَ [۱]. [ftn1_#]. وَ قُبُورُ غَيْرِ الْمُرْسَلِينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ الصَّادِقِينَ وَ فِيهَا مَسْجِدُ سَهِيلِ الَّذِي لَمْ يَبْعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا وَ قَدْ صَلَّى فِيهِ وَ مِنْهَا يَظْهَرُ عَدْلُ اللَّهِ وَ فِيهَا يَكُونُ قَائِمُهُ وَ الْقَوَامُ مِنْ بَعْدِهِ وَ هِيَ مَنَازِلُ النَّبِيِّينَ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ الصَّالِحِينَ» [۲]. [ftn2_#]

پدرم از سعد بن عبد الله و او از ابی عبد الله محمد بن ابی عبد الله رازی جامورانی و او از حسین بن سیف بن عمیره و او از پدرش سیف و او از ابی بکر خضرمی و او از حضرت ابی عبد الله ۷ یا ابو جعفر ۷ نقل نموده، می گوید: به امام گفتیم: بعد از حرم خداوند عز و جل و حرم رسول خدا ۹ چه مکانی از زمین از امکان دیگر برتر و اشرف می باشد؟ حضرت فرمودند: ای ابو بکر، آن زمین کوفه می باشد، این زمین پاک و پاکیزه بوده و در آن قبور انبیاء مرسل و غیر مرسل و اوصیاء انبیاء بوده و در آن مسجد سهیل قرار دارد، از خصوصیات این مسجد آن است که حق تعالی هیچ پیامبری را مبعوث نفرموده مگر آنکه وی در آن نماز خوانده است و نیز از آن عدل الهی ظاهر و آشکار می گردد و حضرت قائم ۴ و قائمین بعد از آن حضرت، در آن می باشند، در این زمین منازل انبیاء و اوصیاء صالح می باشد.

شاهد در روایت

«...و فِيهَا يَكُونُ قَائِمُهُ وَ الْقَوَامُ مِنْ بَعْدِهِ»

مسجد سهله، محل [سکونت] امام زمان ۴ و کسانی که بعد از آن حضرت می آیند، می باشد. ضمناً بعدیت در «من بَعْدِهِ»، زمانی است و یا به قول مرحوم عاملی، رتبی می باشد؟

منابع روایت

■ کامل الزیارات از ابن قولویه (۳۲۹ ق)، (ص ۳۰ باب ۸ حدیث ۱۱)

[به گفته بعضی همین که روایت در کامل الزیارات آمده است، می توان به آن اعتماد کرد، هر چند ما در اسناد کامل الزیارات - خصوصاً آن هایی که مع الواسطه باشد نه بلا واسطه - بحث داشتیم ولی بالاخره کتاب معتبری است.

■ تهذیب از شیخ طوسی (۴۶۰ ق)، (ج ۶، ص ۳۱، ح ۱، باب ۱۰)؛ با کمی اختلاف با کامل الزیارات

[البته، صرف آمدن روایت در تهذیب، به معنای اعتبار آن نمی باشد زیرا مبنای مرحوم شیخ در این کتاب شریف، جمع معارضات و حل مشکلات است، به همین جهت، گاهی روایات را نقل کرده و سپس معارضش را نقل می کند و گاهی بحث سندی و یا دلالی می کند و بین روایات جمع می کند. به مقدمه تهذیب مراجعه فرمایید.

■ وسائل الشیعه از شیخ حر عاملی (۱۱۰۴ ق)، (ج ۳ ص ۵۲۴ و ج ۱۰ ص ۲۸۲، چاپ جدید)، نقل از تهذیب

■ حلیۃ الأبرار فی أحوال محمّد و آلہ الأطهار : از بحرانی (۱۱۰۷ ق)، (ج ۵ ص ۳۴۰)، نقل از کامل الزیارات

■ بحارالانوار از علامه مجلسی (۱۱۱۱ ق)، (ج ۱۰ ص ۴۴۰)

■ رجعت استرآبادی (ص ۹۸، حدیث ۷۶) و مسالک (ج ۳ ص ۴۱۶) که همه از کامل الزیارات نقل می کنند.

* بعد از امام زمان ۴ جهان به پایان نمی‌رسد و در این مدت، دنیا و امور حکومت به دست قائمین بعد از حضرت می‌باشد.

* در این جا، می‌توان گفت که احتمال مرحوم حر عاملی - بعدیت رتبی نه زمانی - چندان دور نمی‌باشد هر چند خلاف ظاهر است ولی گاهی خلاف ظاهر را باید بپذیریم چون معارض دارد ضمن اینکه اگر بعدیت را رتبی گرفتیم معنایش این می‌شود: آن کسانی - استناداران و فرمانداران - که در رتبه بعد از امام زمان ۴ هستند از طرف آن حضرت، امور را به دست می‌گیرند.

* بعدیت را حمل بر ظاهر کنیم و آن را بعدیت زمانی بگیریم. طبق این حمل همان گونه که در عبارت «و الْقَوَّامُ مِنْ بَعْدِهِ» احتمال اولیاء صالح داده شده، محتمل است که این افراد، ائمه طاهرین: باشند. در کافی شریف روایتی آمده است که امام صادق ۷ می‌فرماید: «همه ما قائم به امر خدا هستیم...» [۲]. [ftn3_#] پس این روایت را می‌توان، قرینه بر آن روایت برای عبارت «و الْقَوَّامُ مِنْ بَعْدِهِ» گرفت و گفت که منظور از «و الْقَوَّامُ مِنْ بَعْدِهِ»، همان ائمه طاهرین: می‌باشند و از آن احتمال بعید - که مراد اولیاء صالح الهی است - صرف نظر کرد زیرا حمل بر چنین احتمالی نیاز به دلیل دارد.

* به فرض که ما تنزل کنیم - هر چند تنزل بی مورد است - و بگوییم که مراد، افرادی است که بعد از امام زمان ۴ می‌آیند ولی شما - مرحوم صدر - قائلید که فرزندان آن حضرت امور را به دست می‌گیرند در حالی که از این روایت، چنین استفاده‌ای - اولاد، - نمی‌شود.

روایت دوم

« مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُثْمَانَ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع وَ ذَكَرَ مَسْجِدَ السَّهْلَةِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ مَنْزِلُ صَاحِبِنَا إِذَا قَامَ بِأَهْلِهِ » [۲]. [ftn4_#]

مفاد روایت:

* روایت مفادش این است که حضرت هنگام قیام، اهلی هم دارند. مراد از اهل چیست؟ اهل سنت در آیه تطهیر می‌گویند مراد از اهل، زنان پیامبر هستند. خود زنان پیامبر چنین ادعایی نکرده‌اند که آیه مربوط به ماست ولی اکنون بعد از هزار و چهارصد سال می‌گویند، آیه در مورد زنان پیامبر ۹ است. ام سلمه می‌گوید آیه تطهیر در منزل من نازل شد به پیامبر ۹ گفتم که من هم جزء آنان هستم، پیامبر فرمود تو بر خیر هستی و فرش زیر پای ام سلمه را

کشید که مبادا فرش زیر پایش باشد و بعدا شبهه پیش بیاید. (نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ- فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ وَ أَنَا مَعَهُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ أَنْبِئَنِي يَا أُمُّ سَلَمَةَ إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ)

* آیا مراد از اهل، همسر است؟ در این صورت حضرت، هنگام ظهور همسر دارد و یا آیا مراد از اهل، فرزندان است که از باب غلبه، بر همسر هم اطلاق بشود؟

* این روایت، یکی از ادله کسانی که قائلند، حضرت هنگام ظهور فرزند دارد. نزدیک ظهور، حضرت ازدواج می کنند و با اهلشان در مسجد سهله ساکن می شود ولی از این روایت، استفاده نمی شود که بعد از رحلت یا شهادت حضرت، امور به دست اهل و فرزندان شان باشد.

منابع روایت

- کافی از شیخ کلینی (۳۲۹ق)، (ج ۳ ص ۴۹۵)
- الإرشاد في معرفة حجج الله على العباد از شیخ مفید(۴۱۳ق)، ص ۳۶۳
- تهذیب از شیخ طوسی (۴۶۰ ق)، (ج ۳ ص ۲۵۲)
- كشف الغمة في معرفة الأئمة از اربلی (۶۹۲ق)، (ج ۳ ص ۲۵۷)
- وسائل الشیعه از شیخ حر عاملی (۱۱۰۴ق)، (ج ۳ ص ۵۳۳)
- بحارالانوار از علامه مجلسی(۱۱۱۱ق)، (ج ۵۲ ص ۳۱۳)
- معجم الاحادیث المهدی، گروهی از محققین معاصر (ج ۵ ص ۲۴۱)

روایت سوم

«عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ أَنَّهُ قَالَ يَا بَا مُحَمَّدٍ كَأَنِّي أَرَى نُزُولَ الْقَائِمِ فِي مَسْجِدِ السَّهْلَةِ بِأَهْلِهِ وَ عِيَالِهِ فَلْتُ يَكُونْ مَنْزِلُهُ قَالَ نَعَمْ هُوَ مَنْزِلُ إِدْرِيسَ ع وَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا وَ قَدْ صَلَّى فِيهِ وَ الْمُقِيمِ فِيهِ كَالْمُقِيمِ فِي فُسْطَاطِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ مَا مِنْ مُؤْمِنٍ وَ لَا مُؤْمِنَةٍ إِلَّا وَ قَلْبُهُ يَجُنُّ إِلَيْهِ وَ مَا مِنْ يَوْمٍ وَ لَا لَيْلَةٍ إِلَّا وَ الْمَلَائِكَةُ يَأْوُونَ إِلَى هَذَا الْمَسْجِدِ يَغْبُدُونَ اللَّهَ فِيهِ يَا بَا مُحَمَّدٍ أَمَا إِنِّي لَوُ كُنْتُ بِالْقُرْبِ مِنْكُمْ مَا صَلَّيْتُ صَلَاةً إِلَّا فِيهِ ثُمَّ إِذَا قَامَ قَائِمُنَا انْتَقَمَ اللَّهُ لِرَسُولِهِ وَ لَنَا أَجْمَعِينَ»[۵]. [ftn5]

از ابو بصیر روایت شده که گفت: حضرت صادق ۷ بمن فرمود: ای ابو محمد! گویا من فرود آمدن قائم را با افراد و بستگانش در مسجد سهله می بینم. عرض کردم: مسجد سهله اقامتگاه اوست؟ فرمود: آری، مسجد سهله جایگاه ادريس و ابراهيم خليل الرحمن بوده. خداوند هیچ پیغمبری را مبعوث نکرد جز اینکه در این مسجد نماز گزارد و هم

محل سکونت خضر در آن مسجد است. کسی که در مسجد سهله اقامت کند، مانند کسی است که در خیمه و چادر رسول اکرم ۹ اقامت کرده است. هیچ مؤمنی نیست مگر اینکه دلش هوای مسجد سهله را دارد.^{[۶]. [ftn6_#]} شب و روز ملائکه به این مسجد نزول می کنند. اگر در نزدیک شما بودم همه نمازهایم را در مسجد سهله می خواندم. وقتی قائم ما قیام کرد خداوند بوسیله او انتقام پیغمبرش و ما را از دشمنان ما می گیرد.

منابع روایت

- ۰ قصص الانبیاء از قطب الدین راوندی (۵۷۳ق)، (ص ۸۰، ح ۶۳)
- ۰ بحارالانوار از قصص نقل می کند که تنمه ای هم دارد (ج ۵۲ ص ۱۷)، و در چند جای دیگر هم از بحارالانوار، این روایت را ذکر می کند.
ج ۵۲، ص ۳۷۶ و (۸۱) و (ج ۱۰۰، ص ۴۳۵ و ۴۳۶)
- ۰ معجم الاحادیث المهدی، گروهی از محققین معاصر (ج ۵، ص ۲۴۲)

مفاد روایت

از این روایت، چه استفاه می شود؟ همان تقسیم بندی مرحوم تستری (گاهی سخن از داشتن فرزند در دوران غیبت است که ثابت نشده است و گاهی داشتن فرزند در دوران ظهور است که روایات متعارض است) و فرمایش ایشان قابل تطبیق بر این روایت است.

این روایت - اگر تصرف در ظاهر آن نکنیم - می گوید: در هنگام ظهور، حضرت فرزند و عیال دارد ولی این مطلب، ادعای فاضل معاصر را که بعد از امام، حکومت دست اولاد آن حضرت است، ثابت نمی کند.

وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

[۱]. [ftnref1_#]. « السلام عليك و على ضجيعيك آدم ونوح » قبر حضرت آدم و حضرت نوح ۸ در همان محل مرقد مقدس حضرت علی ابن ابی طالب ۷ است. در وادی السلام هم، قبر حضرت هود و حضرت صالح ۸ است.

ابن قولویه، کامل الزیارات، ص ۳۰. [۲]

[۳]. [ftnref3_#]. الکافی، ج ۱، ص: ۵۳۷ (الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوُشَاءِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عَائِذٍ عَنْ أَبِي حَدِيجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْقَائِمِ فَقَالَ كُلُّنَا قَائِمٌ بِأَمْرِ اللَّهِ وَاجِدٌ بَعْدَ وَاجِدٍ حَتَّى يَجِيءَ صَاحِبُ السَّيْفِ فَإِذَا جَاءَ صَاحِبُ السَّيْفِ جَاءَ بِأَمْرِ غَيْرِ الَّذِي كَانَ)

[۴]. [ftnref4_#]. کلینی، کافی، ج ۳، ص ۴۹۵

[۵]. [ftnref5_#]. شیخ مفید، المزار، ص ۱۳۴، بحار الانوار ج ۵۲، ص ۳۱۷

[۶]. [ftnref6_#]. این یک علامت است. اگر خواستید اهل ایمان را بشناسید، ببیند علاقه آنان نسبت به مسجد سهله یا نسبت به قم چگونه است؟ روایت داریم که دلهای مؤمنین متمایل به قم است. محل استراحت و محل احساس آرامش و امنیت مؤمنین قم است. اینها علامات است.

شاید این موارد نیز مورد علاقه شما باشد

							
جلسه ۲۲	جلسه ۲ بحث	جلسه هجدهم	سرپرست	سفر تبلیغی	جلسه بیست	جلسه پانزدهم	جلسه سی و
بحث روایات	خروج باجوج	درس خارج	تبلیغات	آیت الله	ونهم-درس	بحث قیام	سوم-درس
ندای آسمانی=	و مأجوج =	مهدویت - ۲۱	اسلامی	طبیسی به	خارج مهدویت	های قبل از	خارج مهدویت
درس خارج	درس خارج	۹۱/۸/	شهرستان	استان	۹۱/۱۰/۳ -	ظهور-درس	۹۱/۱۰/۱۱ -
مهدویت -	مهدویت -		کرمان-ه	آذربایجان		خارج مهدویت	
۹۰/۱۲/۲۲	۹۱/۰۱/۲۰		جلسه	غربی - محرم		۹۳/۰۱/۱۶ -	
			سخنرانی-با	۱۳۹۲			
			رویکرد قرآنی				
			در کرمان-برگزار				
			شد				